

Børne- og ungdomspsykiater Søren Hertz har med *Børn og unge, psykiatri og samfund* udgivet en velskrevet, berigende og betydningsfuld bog. Det er inspirerende læsning for alle, der er interesserede i, hvordan vi kan skabe udviklingsbetingelser for børn og unge, der viser tegn på mistrivsel.

Bogens budskab er befriende klart: Børn og unge er ikke problemet. De viser problemet. Med dette slår Søren Hertz et slag for, at vi skal se symptomer, vanskeligheder og problematisk adfærd som invitationer. Det rejser bogens nøglespørgsmålene: *"Hvad er problemadfærden eller symptomerne et svar på? Hvorfor er de blevet det tilsyneladende bedst mulige? Hvad holder dem i live? – Og hvad inviterer de til?"* (p. 142). Børn og unges handlinger opstår og udvikler sig af meningsfulde grunde, og det er ifølge Søren Hertz vores opgave som professionelle at medvirke til etableringen af sammenhænge, fællesskaber og kontekster, som kan åbne rum for bevægelse og udvikling for barnet eller den unge.

Bogen pointerer, at børn skal tages alvorligt, men samtidig ikke tages for bogstaveligt. Med dette udsagn sætter Søren Hertz spot på vores ansvar som professionelle. Han skriver: *"Vi må især forvalte en nysgerrighed over for de børn og unge, der ikke bare passer ind. De børn og unge, hvor problemadfærden fylder og falder mest i øjnene, og hvor det kan kræve en ekstra indsats at få øje på alt det andet, som kan være ledestjerne for den fremtidige indsats. Det er netop de børn, der har brug for vores mod til ikke at forstå for hurtigt og for reduceret. De repræsenterer det der ikke passer ind – og bliver meget let forstået som dem, der ikke passer ind"* (s. 43)

Søren Hertz viser gennem hele bogen, hvordan arbejdet med børn, unge og familier kræver et stædigt blik for kompleksitet: *"Det mentale lever i det sociale"* (p. 204). Bogen er således en kærkommen udfordring af de måder, hvorpå diagnoser og andre individualiserende begreber i stigende grad er blevet brugt i psykiatrien og uden for psykiatrien (fx i skoler, institutioner og socialforvaltninger) til at beskrive og vurdere børn og unge adskilt fra de sociale sammenhænge, de lever i: *Det handler ikke om begreberne i sig selv, men om problemet med de mange medbetydninger, der over tid er blevet vedhæftet. Risikoen er bekymring, selvpfyldende profetier og for begrænsende udviklingsprocesser* (s.16). Bogen insisterer på, at symptomer *"altid må forstås som indlejret i historier, livsforhold og sociale samspilsmønstre"* (p. 20) og vi netop derigennem kan skabe livgivende udviklingsprocesser.

En bog med både fokus og bredde

Bogen formår at favne bredt. Den veksler mellem kapitler, hvor Søren Hertz tager livtag med almindelige antagelser omkring diagnoser og psykisk sygdom, han forholder sig til de samfundsmæssige strukturer og deres betydning for børn og unge i mistrivsel, han introducerer et begrebsapparat og en tænkning, der kan agere alternativ til nogle af de dominerende måder at tænke på i forbindelse med mistrivsel blandt børn og unge, og han fokuserer på specifikke arenaer som skolen og dynamikken mellem almen og specialområdet. Selvom bogen breder sig over et stort område, taber man som læser aldrig tråden. Det skyldes, at Søren Hertz' faglige tænkning og etik er tydelig og gennemgående i alle kapitler.

Tre-i-en: Fagbog, samfundsdebat og etik

I bogen deler Søren Hertz generøst ud af både sit store overblik over udviklingen inden for feltet og sine egne praksiserfaringer gennem konkrete cases. Bogen giver således en betydningsfuld inspiration til eftertænksomme og kreative møder med børn, unge og familier for alle os praktikere. Bogens titel *Børn og unge. Psykiatri og samfund* vidner imidlertid om, at bogens ambition rækker ud over blot at være en traditionel fagbog og ind i samfundsdebatten. Bogen efterlader således også læseren med et nuanceret blik på det socialpolitiske felt og samfundsudviklingen. Samtidig fremskriver den også en særlig forståelse af etik og dermed faglig forpligtelse: *Etik handler om at tage vare på helheder, sammenhænge og sociale vilkår for at kunne få øje på børns og unges invitationer og bidrage til udvikling. Etik handler i min optik om solidariteten med børn og unge i mistrivsel.*

Søren har skrevet to bøger allerede, og vi håber, at han fortsat vil markere sig med sine vigtige erfaringer og perspektiver. Det er til stor inspiration for professionelle i mødet med de børn, unge og familie, som skal finde vej i både små og store vanskeligheder.

God læselyst! Denne bog er efter vores mening en must-read.

Af Anne Stærk, Julie Rysgaard Tamakloe og Thilde Westmark, psykologer, inpraxis

